

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС, КРИМІНАЛІСТИКА, ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ, СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА, СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ

Галіцина Д.С.

студентка,

Інститут підготовки кадрів для органів прокуратури

Національного юридичного університету

імені Ярослава Мудрого

СИСТЕМА ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

Згідно з статтею 121 Конституції України прокуратура складає собою єдину систему на яку покладено обов'язок підтримувати державне обвинувачення в суді, представництво інтересів громадян і держави в суді у випадках передбачених Законом, нагляд за дотриманням законів органами, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, нагляд за дотриманням законів при виконанні судових рішень з кримінальних справ та при застосуванні інших заходів примусового характеру пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян. В свою чергу стаття 123 Основного закону передбачає, що організація і діяльність органів прокуратури України визначається законом. Перший в історії незалежної України закон «Про прокуратуру» був прийнятий 1 грудня 1991 року та передбачав існування розгалуженої системи органів прокуратури як на локальному рівні та і в якості спеціалізованих органів [5].

Однак одним із ключових моментів реформування правоохоронної системи України стала зміна пострадянської моделі прокуратури та перехід останньої до європейської моделі організації та функціонування. Вираженням даних прагнень став новий Закон України «Про прокуратуру» (далі – Закон) 2014 року, який увібрав у себе найкращі законодавчі зразки та світові стандарти організації прокурорської діяльності. Важливу роль в етапі реформування вітчизняної прокуратури стала зміна організаційна структура системи органів прокуратури оскільки – це, по суті, організаційна

форма розподілу праці щодо прийняття (видання) та реалізації управлінських рішень.

У ч. 1 ст. 7 Закону зазначено, що систему прокуратури України становлять: 1) Генеральна прокуратура України; 2) регіональні прокуратури; 3) місцеві прокуратури; 4) військові прокуратури; 5) спеціалізована антикорупційна прокуратура. Порівнюючи дану норму з попереднім законодавчим актом 1991 року можна сказати, що система органів прокуратури зазнала значних змін, зокрема ліквідовано більшість спеціалізованих прокуратур і закріплено положення про військові прокуратури, які входять до системи органів прокуратури. Окрім того, аналіз норм ч. 1 ст. 7 Закону свідчить, що на відміну від на відміну від попереднього акту у ньому з'явилися нові родові поняття: «регіональні прокуратури» замість вживаних словосполучень «прокуратури Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя (на правах обласних)»; «місцеві прокуратури» замість «міські, районні, міжрайонні, районні в містах» [2].

Локальний рівень органів прокуратури який представлений регіональними та місцевими прокуратурами, які на відміну від закону 1991 року не завжди співпадають з адміністративно-територіальним поділом України. На рівні регіональних прокуратур загалом збереглася прив'язка до даного поділу за винятком прокуратур територіальна юрисдикція яких поширюється на тимчасово окуповані території, в той же час місцеві прокуратури цілком не співпадають з даним поділом тому їх перелік затверджений Додатком до Закону [1, с. 284].

За законодавчими новелами «військові прокуратури» віднесено до системи органів прокуратури, причому з огляду на текст ч. 1 ст. 7 Закону можна дійти висновку, що військові прокуратури займають окреме місце в системі органів прокуратури. Але зважаючи на той факт, що головою військової прокуратури тобто Головним військовим прокурором є заступник Генерального прокурора який призначається ним одноособово це визначає її підвідомчість Генеральній прокуратурі України. Також є особливістю є той факт, що якщо в силу об'єктивних обставин органи прокуратури нездатні виконувати свої функції на певній території їх повноваження можуть переходити до відповідного територіального органу військової прокуратури.

На момент прийняття Закону не передбачалося існування спеціалізованих прокуратур але подальші зміни що відбулися 12 лютого 2015 року внесли корективи в даний задум створивши Спеціалізовану Антикорупційну прокуратуру. Особливості діяльності даної прокуратури регламентуються статтею 8¹ Закону, де зазначений особливий порядок добору прокурорів даної прокуратури, її компетенцію та статус керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, який є заступником Генерального прокурора України. Особливий статус даної прокуратури передбачає тісний зв'язок з Національним антикорупційним бюро, так в пункт 3 статті 81 Закону передбачає можливість розміщення її структурних підрозділів в приміщеннях Бюро [4].

Насамкінець потрібно наголосити, що Закон від 14 жовтня 2014 року «Про прокуратуру» встановлює принцип територіальності, що відображає реальну організаційну структуру прокурорської системи. Даючи характеристику структури органів прокуратури, необхідно виходити із того, що їх систему побудовано за принципом поділу на територіальні та спеціалізовані прокуратури. При цьому в основу ієрархії територіальних прокуратур покладено поділ на три шаблі: Генеральна прокуратура України; прокуратури регіонального (обласного) рівня; місцеві (міські (районні) та прирівняні до них) прокуратури. Тому ліквідація спеціалізованих прокуратур як крок до реформування системи органів прокуратури є виправданою та відповідає принципу територіального поділу, передбаченому Законом України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 року.

Список використаних джерел:

1. Рибалка Н.О. Особливості визначення системи та структури органів прокуратури України / Н.О. Рибалка // Часопис Київського університету права НАН України. – 2003. – № 1. – С. 284–288.

2. Про прокуратуру: Закон України від 5 листопада 1991 року № 1789-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 53. – Ст. 793.

3. Новий тлумачний словник української мови: у 4 т. / уклад. В.В. Яременко, О.М. Сліпушко. – К.: Аконіт, 1998. – Т. 3. – 927 с.

4. Офіційний інтернет-портал Генеральної прокуратури України [Електронний ресурс]: http://www.gp.gov.ua/ua/structure_pu.html.

5. Конституція України, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.